

причини одержаних травм, пояснюючи їх побутовими нещасними випадками. І тільки правильно поставлений діагноз допоможе уникнути погіршення стану здоров'я.

Юрист, дільничний інспектор мав би пояснити жертві, які її права були порушені і в який спосіб вона може їх захистити. Він також може поради, до яких установ та організацій, зокрема громадських, може звернутися жертва, і яку допомогу може надати кожна з організацій. Нажаль, за рахунок того, що потерпілі часто не знають положень законодавчих актів, спостерігається страх і відмова висувати звинувачення кривднику. Це як виправдання використовують працівники міліції для пояснення власної бездіяльності у справах, пов'язаних з домашнім насиллям. Цьому також сприяють брак віри у правову систему та тиск з боку її працівників. Адже жінка часто не стільки хоче покарати правопорушника, скільки хоче просто припинити насильство і покращити сімейні стосунки. Доцільним є створення спеціальних підрозділів міліції, які б мали належну підготовку та обов'язково включали до свого складу жінок, які б могли краще зрозуміти проблеми і потреби тих жінок, які зазнали насильницьких дій по відношенню до себе.

На нашу думку, діяльність соціального педагога є однією з важливих ланок соціального супроводу сімей в складних життєвих обставинах, під час здійснення якого соціальних педагог повинен знати гендерні особливості жінок та вміло оперувати цими знаннями на практиці. Ця діяльність має включати в себе три напрямки:

- перегляд і зміна в суспільстві поглядів на всю сукупність питань, пов'язаних з проблемою насильства в сім'ї, у такому напрямку, щоб склалось нетерпиме ставлення до цього явища;
- зміна правових підходів до проблеми домашнього насильства, зокрема законодавства і практики, яка застосовується правоохоронними органами;
- надання всебічної допомоги жертвам домашнього насилля.

Кожен з цих напрямків вимагає удосконалення, що буде предметом нашого подальшого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеева Л.С. О насилии над детьми в семье / Л.С. Алексеева // Социологические исследования. – 2003. – №4. – С. 24–25.
2. Аналітичний звіт: Моніторинг соціального супроводу сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах. – К. : ДЦССМ, 2006. – 136 с.
3. Бондаровська В.А. Що ми можемо зробити, щоб запобігти домашньому насильству / Бондаровська В.А. – К. : СДМ, 1999. – 60 с.
4. Закон України Про попередження насильства в сім'ї // Відомості Верховної Ради України, 2002. – №10. – С. 70.
5. Иванченко С.Н. Домашнее насилие в Венгрии: Между нормализацией и демонизацией / С.Н. Иванченко // Практична психологія і соціальна робота. – 2005. – №8. – С. 66–69.

УДК 378.37:37.013.42

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК ЗАСІБ ОПТИМІЗАЦІЇ ВПЛИВУ СОЦІАЛІЗУЮЧИХ ФАКТОРІВ У ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ СОЦІАЛЬНОЇ СЛУЖБИ

Завацька Л.М., к. пед. н., професор

Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка

У статті висвітлюється проблема соціалізації студентської молоді засобами діяльності студентської соціальної служби на основі дослідження основних проблем молоді в період навчання у вищому навчальному закладі.

Ключові слова: соціалізація, студентська соціальна служба, інституції освіти, проблеми молоді.

Завацкая Л.М. ИССЛЕДОВАНИЕ ПРОБЛЕМ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ КАК СРЕДСТВО ОПТИМИЗАЦИИ ВЛИЯНИЯ СОЦИАЛИЗИРУЮЩИХ ФАКТОРОВ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНЧЕСКОЙ СОЦИАЛЬНОЙ СЛУЖБЫ / Черниговский национальный педагогический университет имени Т.Г.Шевченко, Украина.

В статье анализируется проблема социализации студенческой молодежи средствами деятельности студенческой социальной службы с использованием исследований основных проблем молодежи в период обучения в высшем учебном заведении.

Ключевые слова: социализация, студенческая социальная служба, институты образования, проблемы молодежи.

Zavatska L.M. RESEARCH OF PROBLEMS OF STUDENT'S YOUTH AS MEANS OF OPTIMIZATION OF INFLUENCE OF SOCIALIZING FACTORS IN ACTIVITY OF A STUDENT'S SOCIAL SERVICE / Chernigov national pedagogical university of a name of T.G.Shevchenko, Ukraine

In the article the problem socialization student's youth by means of activity of a student's social service with use of researches of the basic problems of youth is analyzed during training in a higher educational institution.

Key words:, socialization, a student's social service, institutes of education, a problem of youth.

Процеси соціалізації та виховання в кожному суспільстві мають багаторівневий і багатоаспектний характер. Чим складнішим, рухливішим і відкритішим стає суспільство, тим відповідно більшої складності набувають зміст і форми реалізації цих процесів, а отже, і завдання інституцій освіти, виховання та соціалізації дітей та молоді. Одним з провідних завдань процесів соціалізації та виховання на державному рівні є формування прошарку високоосвічених спеціалістів, здатних виконувати роль інтелігенції та професійно працювати на робочих місцях. Таку роль в державі має відігравати студентська молодь. Соціалізація представників цієї соціально-демографічної групи має свої специфічні проблеми, причиною яких є їх спосіб життя та провідна діяльність – навчання.

Головне завдання соціально-педагогічної діяльності у вищому навчальному закладі – не вирішувати проблеми за конкретного студента, а навчити його справлятися з ними самостійно шляхом зміни або реформування окремих елементів соціальної системи. Активізація соціальної роботи в студентському середовищі можлива лише за ініціативи та активності самих студентів.

Успішність процесу соціалізації та професійного становлення майбутніх спеціалістів, на наш погляд, залежить від рівня організації соціально-педагогічної роботи у студентському середовищі, яку можна ефективно проводити через функціонування особливих соціальних служб якими є студентські соціальні служби. Такі структурні утворення безпосередньо на території вищого навчального закладу є однією із альтернативних форм надання соціальної допомоги студентам. Важко переоцінити роль Студентських соціальних служб у соціалізації студентів. Вони є структурним осередком, що надає змогу самореалізуватися, отримати реальну соціальну, правову, психологічну допомогу. Це допомагає студентам оптимально адаптуватися до суспільних відносин як в умовах ВНЗ, так і поза ним.

Різні аспекти порушеної проблеми знайшли відображення у теоретичних та практичних дослідженнях Безпалько О.В., Звереві І.Д., Капської А.Й., Лактіонової Г.М., Лавриченко Н.М., Парфьонова К.В., Романові Н.Ф.

Мета статті полягає в дослідженні проблем студентської молоді з метою виявлення впливу соціалізуючих факторів на становлення майбутніх спеціалістів в діяльності студентської соціальної служби.

В організації діяльності Студентської соціальної служби дуже важливо здійснювати постійний моніторинг проблем, що мають місце в студентському середовищі. У такому разі визначені проблеми виступають як засіб оптимізації соціалізуючих факторів, що впливають на становлення і розвиток студентської молоді. Моніторинг дає змогу:

- визначити демографічний та соціальний склад студентської молоді вищого навчального закладу;
- постійно відслідковувати зміни характеру проблем, що мають місце в студентському середовищі;
- визначити особливості способу життя студентів;
- визначити критерії ефективності роботи Служби і враховувати їх при оцінці успішності надання соціальних послуг.

Моніторинг, в широкому сенсі, спеціально організоване, систематичне спостереження за станом об'єкту, явищ, процесів з метою їх оцінки, контролю або прогнозування. Моніторинг діяльності дозволяє прослідкувати реалізацію основних завдань Служби та досягнення проміжних результатів діяльності, ефективність її роботи та надання студентам різноманітних соціальних послуг.

У процесі дослідження діяльності Студентської соціальної служби психолого-педагогічного факультету Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка нами була складена анкета, метою якої було визначення проблем, які існують у студентському середовищі та особливостей умов життєдіяльності студентів. В анкетуванні брали участь 150 студентів різних курсів (з першого по п'ятий курс) трьох факультетів: історичного, технологічного та психолого-педагогічного.

Для реалізації мети дослідження були поставлені такі завдання:

- визначення характеру проблем студентів;
- визначення рівня задоволеності студентів умовами проживання, навчання, станом свого здоров'я та матеріального становища;
- визначення кола захоплень студентської молоді та характеру їх дозвілля;
- визначення кола проблем студентів, у вирішенні яких їм необхідна допомога спеціалістів;
- визначення ступеня інформованості студентів про діяльність Студентської соціальної служби та необхідності її функціонування в університеті.

Аналіз анкет дає змогу визначити особливості умов життєдіяльності студентів, а також їх задоволеність умовами проживання, навчання, станом свого здоров'я та матеріального становища. Так, на питання анкети «Чи задоволений ти своїми житловими умовами?» 66,7% студентів відповіли «Так», а 33,3% дали відповідь «Ні». Тобто третина студентів мають проблеми, які не сприяють їх успішній інтеграції в суспільство. Проблеми житлово-побутового характеру можуть спричиняти дискомфорт та конфлікти в стосунках з близькими, неможливість створити власну сім'ю, заважають продуктивно навчатися, а також примушують відчувати невпевненість у майбутньому та здійснювати пошук і накопичення матеріальних ресурсів з метою поліпшення житлово-побутових умов студента.

На питання «Чи задоволений ти своїм матеріальним становищем?» 67,3% студентів дали відповідь «Ні», але 32,7% з опитаних цілком вдоволені своїм матеріальним становищем. Це свідчить про значну кількість студентів, що відчувають проблеми матеріального характеру. Головним джерелом своїх матеріальних доходів вони називають: гроші, що дають батьки – 56%, стипендія – 22%, самостійний заробіток – 18,7%, соціальна допомога – 2%, гроші, що дає чоловік – 1,3%.

Як вже зазначалося, студенти не мають окремого місця в суспільному виробництві, у переважній більшості з них відсутнє самостійне джерело матеріального доходу. Більшість їх часу зайнята навчанням. Цей стан не сприяє успішній соціалізації студентської молоді, оскільки вона постійно відчуває нестачу коштів, повинна на всьому економити. Це може призвести до вживання продуктів харчування низької якості, неможливості задовольнити нагальні потреби (у сфері побуту, навчання, пізнання, відпочинку, самореалізації тощо), а також створення власної сім'ї, тощо. Іноді студенти потрапляють в ситуації відсутності коштів на саме необхідне. Ще одна проблема, пов'язана з нестабільним матеріальним становищем студентів, це невміння правильно планувати свої витрати. Буває так, що отримавши матеріальну допомогу від батьків з розрахунку на місяць, студент витрачає її в перші дні, а згодом не має коштів навіть на задоволення першочергових потреб. Особливо це характерно для студентів молодших курсів та тих, які проживають окремо від батьків. Це пов'язано з тим, що у молодій людині відсутні навички планування свого бюджету, їй притаманна інфантильність, бажання «жити одним днем», вона не знає ціну заробленим батьками грошам.

Та іноді матеріальні проблеми мають глибший характер і складніше вирішення. Наприклад, коли майже всі кошти в родині студента йдуть на його навчання, а на функціонування сім'ї та задоволення родинних потреб грошей не залишається. Або коли у дівчини, що навчається, народжується дитина (особливо якщо вона не запланована). Це відразу вимагає значних матеріальних витрат, коштів на які дівчина немає. Ще однією причиною складного матеріального становища може стати втрата джерела доходу (батьків або студента звільнили з роботи; захворів член родини і лікування потребує великих затрат; смерть батька або матері, тощо). В таких кризових ситуаціях студенту потрібна допомога з боку держави, оскільки без джерела матеріальних доходів він не здатен повноцінно навчатись та оволодівати знаннями.

Згідно результатів проведеного нами дослідження 76% опитаних студентів не працюють, і лише 24% мають роботу. Серед тих, хто працює 72,2% студентів називають головною метою роботи – отримання матеріального доходу, 11,1% – набуття практичного досвіду за спеціальністю, 11,1% – самореалізацію, 5,7% – бажання мати трудовий стаж. А відтак, головний мотив студентів, що працюють – поліпшення їхнього матеріального становища. Це також є ознакою того, що для успішного «входження» у суспільство, повноцінного навчання, на сьогоднішній час, студентській молоді не вистачає матеріального забезпечення. Хоча слід врахувати і те, що розпочавши працювати ще навчаючись у вищому навчальному закладі, студент після випуску має більше можливостей швидше інтегруватися, зайняти своє місце у суспільстві (у нього є робоче місце, професійні зв'язки, досвід роботи, практичні професійні навички, перспективи, рекомендації), аніж той студент, який приділяв всю увагу лише навчанням.

Вивчаючи задоволеність рівнем навчання та знань, які отримують студенти в університеті, нами визначено, що 63,3% опитаних студентів загалом ним задоволені, а 36,7% – ні. Слід зазначити, що в ході проведення анкетування була виявлена некоректність сформульованого питання у якому поєднані поняття «навчання» та «знання». Тому деякі студенти, все-таки обираючи одну з позицій зазначали, що вони розрізняють рівень навчання та рівень знань. Під рівнем навчання вони розуміють рівень викладання предметів, науковість знань, а під рівнем знань – власні знання отримані у вищому

навчальному закладі. Також окремі студенти підкреслили, що рівень навчання залежить від університету та кожного викладача, а рівень знань – від самих студентів, їх самостійної роботи та бажання отримати знання. Тож розділивши ці два поняття, приблизно третина опитаних стверджувала, що рівень навчання в університеті високий, а рівень їх знань недостатній (серед причин називалися нестандартність, лінощі, безвідповідальність студентів, відсутність часу на навчання).

Загалом, аналізуючи рівень навчання й отриманих знань, слід підкреслити важливість задоволеності ним студентів. Відповідний високий рівень професійних знань, вмінь та навичок, що отримують студенти несе в собі потенційні можливості самореалізації студента в обраній професії, становлення його як фахівця. Одночасно високий рівень отриманих знань формує в студента розуміння вірного вибору сфери професійної діяльності, бажання саморозвитку та подальшого навчання, вдосконалення професійних вмінь та навичок.

Проте, як свідчать результати дослідження, досить висока частина опитаних студентів не задоволена рівнем свого навчання. Це може бути пов'язано з впливом таких факторів як: невиправдані очікування студентів від навчання; розчарування в обраній професії; помилковий вибір професії (під впливом батьків та інших факторів, а не з власного бажання студента); відставання студента через його небажання вчитися, не старанність, лінь, низький рівень здібностей; відсутність навичок організації свого часу для самостійного навчання; конфліктні взаємини з викладачами; низький рівень викладання; погане методичне забезпечення; низький науковий рівень знань; незацікавленість студента в навчанні тощо. Отже, причини незадоволеності студентами навчанням можуть бути досить різними, а відтак, вони потребують окремого вивчення.

Високий рівень незадоволеності студентами рівнем навчання та отриманих в університеті знань, в залежності від причини виникнення, може призвести до небажаних наслідків. Серед них нами виділені такі: неможливість реалізувати себе як професіонала; зміна професії, перекваліфікація; незакінчене навчання, неповна вища освіта; постійні конфліктні взаємини з викладачами; підвищення рівня тривожності, напруги, стійкого незадоволення собою; неможливість проявити себе в науковій сфері, тощо. Щоб уникнути цих негативних наслідків та десоціалізуючих факторів у вищому навчальному закладі повинна проводитися цілеспрямована робота щодо поліпшення умов навчання, рівня отриманих знань, можливості їх практичного застосування.

Ще однією суттєвою сферою, де студентська молодь відчуває незадоволення та в якій виникають проблеми є сфера здоров'я. Так, на питання «Чи задоволений ти станом свого здоров'я?» 55,3% опитаних відповіли «Ні», і лише 44,7% студентів цілком задоволені своїм здоров'ям. Аналіз відповідей студентів, незадоволених власним здоров'ям, дав нам можливість визначити причини такого стану: наявність у багатьох студентів хронічних захворювань; інвалідність; постійні стреси, переживання, високий рівень тривоги, перевтома; недотримання режиму дня та харчування; переохолодження; інфекційні захворювання; наявність шкідливих звичок та їх наслідків; хвороби та загальне погіршення стану організму, що пов'язане з екологічною ситуацією в місті та області тощо. Якщо студента турбують проблеми зі здоров'ям, це може заважати всім сферам його життєдіяльності (навчанню, відпочинку, спілкуванню, самореалізації тощо).

Але спосіб життя студентів часто зумовлює погіршення їх здоров'я. Тому при наданні допомоги в сфері здоров'я важливо не лише надати медичну допомогу, а й навчити студентів відповідально ставитися до власного життя та здоров'я. Погіршення стану здоров'я у зв'язку з шкідливими звичками, недотриманням режиму дня та харчування, хвороб, що передаються статевим шляхом, нерозбірливих статевих зв'язків залежать саме від способу життя самого студента. Тому у вищому навчальному закладі необхідно проводити роботу, яка спрямована на подолання причин, пов'язаних з погіршенням здоров'я студентів, навчання їх обережної та обдуманого поведінки.

Серед проблем, що понад усе сьогодні турбують опитаних студентів були названі такі: проблеми, пов'язані з навчанням (21,3%), матеріальні проблеми (14,7%), проблеми в міжособистісних стосунках (10%), загальнодержавні проблеми (7,3%), проблеми пов'язані з роботою (6%), невпевненість у власному майбутньому (4,7%), проблеми пов'язані зі здоров'ям (3,3%), постійні стреси та нервові напруження (2%), проблеми пов'язані з бажанням змінити власну поведінку (1,3%). Лише 29,3% опитаних студентів зазначили, що в них немає жодних проблем. Аналіз проблем, що мають місце в студентському середовищі дає змогу охарактеризувати загальні десоціалізуючі фактори життєдіяльності молоді.

Усі названі проблеми можуть сприяти дезадаптації студентської молоді, формуванню девіацій, поведінкових та психологічних порушень, заважати навчанню та становленню особистості студента як фахівця, його самореалізації, повноцінній інтеграції в суспільство, а отже і успішній соціалізації.

У запропонованій нами анкеті окремо було акцентовано увагу на проблемах, що пов'язані з міжособистісними стосунками та комунікативною взаємодією з оточуючими. Як відомо, саме сфера міжособистісних стосунків в значній мірі впливає на поведінку, вчинки, психологічний стан людини. Тому важливо знати, чи має студентська молодь проблеми в міжособистісній сфері і в стосунках з ким у

близькому оточенні вони виникають. На запитання «З ким ти маєш проблеми у спілкуванні?» 54,7% студентів дали відповідь, що не мають проблем у спілкуванні, 12% мають проблеми у спілкуванні з одногрупниками, 12% – з викладачами, 9,3% – з батьками, 6% – з друзями, 1,3% – з малознайомими людьми, а 4,7% стверджують, що мають проблеми з усіма. Отже, приблизно лише половина опитаних студентів не відчувають проблем у спілкуванні. У всіх інших випадках комунікація, взаєморозуміння порушені, що негативно впливає на особистість студентів, їх поведінку, психологічний стан і виступає фактором, що заважає успішній соціалізації молодого людини.

Ми виділяємо важливе місце ще одному фактору, що безпосередньо впливає на процес соціалізації особистості, а саме проведенню студентами змістовного дозвілля. Дозвілля у студентському віці стає пріоритетною сферою життя молодого людини, сферою її соціалізації. Дозвілля спрямоване на: відтворення фізичних, інтелектуальних, емоційних сил студента; зміцнення здоров'я; подолання самотності та розширення можливостей для спілкування; інтеграцію людини в суспільство; прояв і розвиток творчого потенціалу особистості; самовдосконалення й самоосвіту.

На питання анкети «Як звичайно ти проводиш свій вільний час?» 43,3% опитаних студентів відповіли, що зустрічаються з друзями; 12% – дивляться телебачення або користуються Інтернетом; 9,3% – відпочивають вдома на самоті; 5,3% – займаються навчанням; 5,3% – читають книги; 4,7% – займаються спортом; 4% – нічим не займаються; 3,3% – вживають алкоголь; 3,3% – відпочивають на природі; 3,3% – відвідують виставки, музеї, театри; 2,7% – не мають вільного часу, 2% – відвідують дискотеки, 1,3% – відвідують молодіжні культурно-масові заходи.

Проаналізувавши відповіді, робимо висновок, що пізнавальний та активний характер проведення дозвілля притаманний досить невеликій кількості студентів. З відповідей видно, що частина студентів звичайно проводить вільний час на самоті, що звужує можливості для спілкування, комунікативні зв'язки. Це не сприяє процесу успішної соціалізації таких студентів. Також відповіді деяких студентів свідчать про прояви деструктивної поведінки у вільний час – вживання алкоголю. Можна відмітити тенденцію до того, що дозвілля опитаних студентів майже не має творчої спрямованості, є в переважній більшості пасивним і безцільним. Крім того, варто зазначити, що окремі способи проведення дозвілля є потенційно небезпечними для процесу успішної соціалізації особистості студентів. Зокрема, відвідання дискотек може супроводжуватися тютюнопалінням, вживанням алкоголю, нерозбірливою статевою поведінкою, небезпечними для здоров'я та життя ситуаціями. Користування Інтернет-мережею може викликати залежність, від якої досить важко позбавитися. Проведення вільного часу з друзями також може мати як пізнавальний характер, бути суспільно корисним, спрямованим на певну активну змістовну діяльність, так і нести в собі асоціальні прояви та десоціалізуючі фактори.

«Стихійність» дозвіллевої діяльності може призвести до примітивних і деструктивних форм проведення студентською молоддю свого вільного часу, спрямованості його на асоціальну поведінку, привчання до шкідливих звичок та нездорового способу життя, безвідповідального ставлення до власного здоров'я та життя. Добре організоване та сплановане дозвілля, що має свої соціально корисні цілі володіє потужними можливостями залучення студентської молоді до навчання, самоосвіти, розвитку, вільної самореалізації. Важливе значення має і педагогічно цілеспрямована організація дозвілля, що дозволяє ефективно використати його виховний потенціал. Саме тому в умовах вищого навчального закладу має створюватися виховна та навчальна мережа, що спрямована на організацію студентського змістовного дозвілля. Головною умовою такої дозвіллевої діяльності має стати принцип інтересу, що означає врахування інтересів особистості, проведення дозвіллевих заходів на основі зацікавленості студента в тому чи іншому виді діяльності.

Юнацький вік є тим періодом у житті людини, від якого великою мірою залежить її соціалізація, формування ціннісних орієнтацій, моральних принципів, становлення як цілісної особистості та професіонала. Завдяки участі у дозвіллевій діяльності особистість засвоює досвід суспільства, його цінності, накопичує соціальні знання та норми поведінки. Ще раз підкреслимо важливість проведення змістовного дозвілля як можливості здійснювати додаткове навчання та самоосвіту. Самоосвіта в дозвіллевій діяльності студентів може здійснюватися через участь в роботі секцій, гуртків, клубів, творчих та наукових лабораторій, молодіжних об'єднань, тощо. Результати дослідження показали, що 56,7% опитаних студентів взагалі не займаються в клубах чи секціях і не мають жодних захоплень. Що стосується інших, то вони відвідують об'єднання або здійснюють самоосвіту за такими напрямками: спорт – 13,3%, танці – 5,3%, декоративно-прикладне мистецтво – 4,7%, музика – 4%, техніка – 3,3%, образотворче мистецтво – 2,7%, іноземна мова – 2,7%, поезія – 2,7%, театральне мистецтво – 2%, історія – 1,3%, кулінарія – 1,3% студентів. Отже, більше половини студентів не мають дозвіллевої пізнавальної активності.

Ще один блок питань анкети був запропонований з метою отримання інформації про те, чи є в студентів необхідність звертатися за допомогою при виникненні проблем та до кого саме. На питання «Якщо тобі необхідна будь-яка допомога, до кого ти звернешся?» студенти дали наступні відповіді: до батьків – 39,4%; звик вирішувати проблеми самостійно, не звертаючись за допомогою – 24%; до друзів – 22, 7%;

до спеціалістів з даної проблеми – 6%; до коханої людини – 3,3%; до викладачів – 2%; до Студентської ради – 1,3%; до Студентської соціальної служби – 1,3%. З результатів видно, що зовсім невелика кількість студентів звернеться за допомогою до Студентської соціальної служби. У той самий час дослідження показало, що у студентів є відносно висока потреба в отриманні послуг спеціалістів. Кількість студентів, що не мають проблем в яких їм необхідна допомога спеціаліста становить 60,7%. Усі інші опитані вважають, що їм необхідна допомога спеціалістів у вирішенні таких проблем: проблеми зі здоров'ям – 10,7%; психологічні проблеми – 10,7%; фінансові проблеми – 5,3%; проблеми у навчанні – 5,3%; юридичні проблеми – 2,7%; допомога сексолога – 2%; працевлаштування – 1,3%; творчість – 0,7%; робота – 0,7%; соціальні проблеми – 0,7%. Отже, попит на послуги спеціалістів серед студентів університету досить високий.

На питання «Чим, на твою думку, має займатися Студентська соціальна служба на твоєму факультеті?» ми отримали такі відповіді: не знайомий з її функціями та діяльністю – 41,3%; допомога студентам – 20%; організація культурно-масових заходів – 10%; вирішення соціальних проблем – 8,7%; мені все одно, я до неї не звернуся – 6%; благодійність – 4%; просвітницько-профілактична діяльність – 2,7%; психологічна підтримка – 2,7%; допомога в навчанні – 2,7%; лікування психічних відхилень та захворювань – 0,7%; юридичні послуги – 0,7%; медіатор між студентами та адміністрацією ВНЗ – 0,7%. Результати дослідження дають змогу стверджувати, що переважна більшість опитаних студентів не знайома з діяльністю Служби в університеті. Це може бути пов'язано з їх низькою соціальною активністю, а також непоінформованістю про соціальні послуги, що надає Служба.

Визначення характеру проблем, що існують у студентському середовищі, особливостей способу життя студентів, рівня їх задоволеності умовами власної життєдіяльності та потреби інформованості студентів наданні соціальних послуг Студентською соціальною службою дає змогу: визначити недоліки організації діяльності Служби; проаналізувати проблеми організації діяльності; визначити шляхи усунення недоліків діяльності Служби та удосконалення її роботи; визначити ефективні та малоефективні форми надання послуг; шукати нові форми діяльності Служби відповідно до потреб студентів та попиту на послуги. Загальні результати дослідження свідчать, що діяльність Студентської соціальної служби ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка є актуальною, безперечно може сприяти оптимізації соціалізуючих факторів у життєдіяльності студентів, але вимагає оптимізації в певних напрямках. Насамперед, нагальним є покращення інформування студентів і пошук нових інтерактивних форм роботи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Життєва компетентність особистості: науково-методичний посібник / [за ред. Л.В.Сохань, І.Г.Єрмакова та ін.] – К. : Богдана, 2003. – 520 с.
2. Карпенко О.Г. Педагогічні можливості громадянського становлення студентів / О.Г. Карпенко // Соціальна робота в Україні: теорія і практика. Науково-методичний журнал. – 2004. – № 2 (7). – С.39–48.
3. Романова Н.Ф. Проблеми соціалізації студентів у вищому навчальному закладі / Н.Ф. Романова // Соціальна робота в Україні. – 2003. – № 4. – С.136–143.

УДК 37.013.42:373.66 – 054.5

ГРУПИ ВЗАЄМОДОПОМОГИ У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ З НАСЕЛЕННЯМ

Заверико Н.В., к. пед. н., доцент

Запорізький національний університет

У статті розкривається сутність поняття «група взаємодопомоги», механізми їх впливу на особистість, етапи створення та роль соціального педагога в організації таких груп.

Ключові слова: група, взаємодопомога, самодопомога, групи взаємодопомоги, групова динаміка.

Заверико Н.В. ГРУППЫ ВЗАИМОПОМОЩИ В СИСТЕМЕ СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ РАБОТЫ С НАСЕЛЕНИЕМ / Запорожский национальный университет, Украина.

В статье характеризуется сущность понятия «группа взаимопомощи», механизмы ее влияния на личность, этапы организации таких групп, а также роль социального педагога в их деятельности.

Ключевые слова: группа, взаимопомощь, самопомощь, группа взаимопомощи, групповая динамика.